

Писмо от ЦК на БКП до окръжните, градските и районните комитети на БКП във връзка с ПМС №258 „За уреждане въпросите с циганското население в НРБ“

София, 16 юни 1959 г.

Другари,

На 17.XII.1058 год. Министерският съвет прие постановление №258 „За уреждане на въпросите с циганското население в Народна република България“. В постановлението са предвидени мерки за премахване на скитничеството и просията в нашата страна, установяването на постоянно местожителство на скитащите цигани, решително преустройство на бита, повишаване на културата му и приобщаването на това население към социалистическото строителство. Това е нов израз на грижите на Партията и правителството към циганското население и към националните малцинства въобще. За по-бързото и правилно уреждане въпросите, свързани с циганското население трябва да окажат най-активно съдействие партийните комитети и организации и цялата наша общественост. В своята дейност по разрешаването на задачите, поставени в постановлението на Министерския съвет, партийните комитети и обществените организации трябва да се съобразяват с бита, културата и особеностите на това население.

В резултат на пренебрежителното и дискриминационно отношение в миналото от страна на българската буржоазия, циганското население чувствително изостана в своето развитие от общото ниво на българския народ.

Циганите не можеха да си намерят постоянна работа в производството и бяха обречени да водят жалко съществуване като си изкарваха прехраната със случайна работа. Гладът ги принуждаваше да скита из цялата страна, а голяма част от тях бяха принудени да просят и да крадат.

Децата на циганите нямаха възможност да се учат и за това неграмотността, невежеството и мизерията бяха постоянен спътник за това население. В резултат на тези именно условия на живот, за които пълна отговорност носи буржоазията и нейната експлоататорска политика, за циганското население бе изработено „Обществено мнение“, че те са мързеливи, негодни за производствена дейност, некултурни и пр.

След 9.IX.1944 год. заедно с целия български народ, циганското население получи свобода и широка възможност за препитание и културно развитие. Победата на социализма в България, социалистическата реконструкция на промишлеността, преустройството на селското стопанство на социалистическа основа и дълбоката културна революция, която се извършва в нашата страна, предизвикаха изменение и в живота на значителна част от това население. Голяма част от циганското население се приобщи към социалистическата материална и духовна култура на българския народ и малко се различават от останалата част на българското население.. Наравно с целия български народ тази част от циганското население два своя принос в социалистическото строителство.

Значителна част от циганското население се включи в промишленото производство, строителството и трудово – производителните занаятчийски кооперации, получиха производствено – техническа квалификация, израснаха като добри производственици, превърнаха се в част от българската работническа класа. Много работници – цигани станаха майстори на смени и цехове и отличници в производството. От циганите, които живеят в селата, 70% са вече членове на ТКЗС или работят в ДЗС и КТС. Вчерашните бездомни и безимотни скитници и просяци, които робуваха на кулаците и селските чорбаджии се превърнаха в заможни кооператори, в съзнателни строители на социализма.

Народната власт откри вратите на всички видове учебни заведения за децата циганчетата, като в тях вече се учат десетки хиляди деца. Из средата на циганското население има лекари, инженери, офицери, техници и пр. В организациите на БКП членуват 3 500 цигани, а десетки хиляди са членове на отечествения фронт, Комсомола и други организации.

Но наред с това, все още има цигани, които макар и да са отседнали и имат постоянно местожителство, нямат постоянна професия, занимават се със случайна работа, а понякога със просия и кражби.

Още по-сериозно стои въпросът с циганите – скитници. Такива в България има около 14,000. Повечето от тях нямат дом, скитат от селище в селище, занимават се с просия, врачуване, кражби и т.н.

Това е най-изостаналата част от циганското население. Те бавно възприемат социалистическата култура, по-трудно се подават на превъзпитание, у тях дълбоко са

се вкоренили старите навици и традиции, остатъците от капиталистическото минало са оставили дълбоки следи в тяхното съзнание, продължават да живеят все още по старому.

Докато в годините преди 9.IX.1944 год. При буржоазно – фашистките режими, чергарството и просията сред циганското население бе оправдано, наложено от мизерните условия на живот, то сега, в условията на социализма този начин на живот е вреден и позорен.

В Народна република България няма и не може да има условия за безработица, просия и скитничество, всеки гражданин може да си изкарва прехраната с честен труд.

Трябва обаче, определено да се каже, че по места все още съществува подценяване на работата сред циганското население и особено сред най-изостаналата част от него – скитниците. Съществуват прояви на пренебрежително отношение към циганите, не се полагат достатъчно грижи за тяхното трудоустрояване и превъзпитание, Някои стопански ръководители развиват теорията, че циганите са мързеливи и не могат да се приучат на труд и дисциплина, с нежелание ги приемат на работа и при най-малка тяхна лоша проява ги отстраняват.

Това разбиране и отношение към циганското население е неправилно. Марксизма-ленинизма учи, че няма пълноценни и малоценни народи и раси. Конкретните материални и обществени условия на живот определят положението и качествата на даде народ или дадена етническа група.

Изменението на материалните и обществени условия на живот изменят съзнанието и начина на живот на хората.

В условията на социалистическото строителство съществуват всички възможности за преодоляване на изоставането и сред тези категории циганско население и коренно изменение на техния начин на живот.

Циганското население, както и всички други национални малцинства в България са свързали своята съдба със съдбата на българския народ, от който те са неделима част. Перспективата на тяхното развитие е свързана с развитието на българския народ, със строителството и социализма и комунизма. Необходимо е да се води енергична борба срещу всякакви прояви на национализъм сред циганското население. Неправилни са тенденциите на част от циганите – мохамедани да се турчечат, да изпращат децата си в

турски училища и пр. Неправилно е обособяването на циганското население в отделни квартали и махали. Това затруднява общуването му с българското население, задържа проникването на по-културното българско влияние сред циганското население. Ето защо, в бъдеще при трудоустрояването на безработните цигани и благоустрояването на кварталите да се има предвид това и не се допуска съсредоточаването на много цигани на едно място.

Историческото развитие на България, общите икономически, политически и културни организации, в които членуват трудещите се, без разлика на произход, вяра и език, общите цели и задачи водят до тясно сближение, до пълно морално-политическо единство на народа. Народна република България се превърна в социалистическа родина на всички трудещи се.

Мероприятия залегнали в постановлението на Министерския съвет са насочени към бързо преодоляване на изоставеното сред циганското население от общото ниво на българския народ и приобщаването към социалистическото строителство и тази част от циганското население, която все още не се занимава с обществено – полезен труд.

С изпълнението на поставените задачи в постановлението трябва да се заемат преди всичко партийните комитети и организации и всички комунисти, работещи в масовите организации. Във връзка с това, Секретариата на ЦК на БКП счита за необходимо:

Бюрата на окръжните комитети на БКП и партийните организации да се занимават със състоянието на работата сред циганското население и да набележат мерки за нейното решително подобряване.

Партийните комитети в градовете и районите с повече циганско население да създават актив от цигани – комунисти, които да се използват в работата сред това население.

Неотложна задача на партийните комитети и народните съвети е да се заемат с изпълнението на основната задача на постановлението – издирването и трудоустрояването на онези цигани, които не се занимават с обществено – полезен труд, като ги настаняват на работа в предприятията, трудово – производителните кооперации, ДЗС, ТКЗС и др. Необходимо е да се води борба срещу проявите на пренебрежително отношение към циганското население.

Профсъюзите в предприятията и ръководствата на кооперациите, ТКЗС и други, където работят цигани трябва да обърнат по-голямо внимание за тяхната професионална квалификация, за привличането им в квалификационни школи и курсове.

Основната задача на профсъюзите сред работниците – циганите трябва да бъде търпеливата, възпитателна работа за създаване в тях на трудови навици, укрепване на трудовата дисциплина и премахване на тежестта, за професионалната квалификация на работниците.

Мерките, които вземат народните съвети за трудоустрояването и превъзпитанието на циганското население трябва да се съчетават с търпелива, упорита и системна политико – възпитателна работа. Това е първостепенна задача на партийните организации, Отечествения фронт и организациите на ДКМС.

Отечествено-фронтските комитети и организации трябва да оказват постоянно съдействие на народните съвети в работата им по изпълнение задачите, поставени в постановлението. Необходимо е да се вземат мерки за масово привличане на циганите в организациите на Отечествения фронт и най-активното им участие в тях. Специално внимание да се обърне на работата с жените – циганки.

Отговорни задачи в превъзпитанието на циганите стоят и пред организациите на Димитровския комунистически младежки съюз. Дружествата на ДКМС и пионерските организации по места трябва да обсъдят досегашната си работа сред циганската младеж и да се заемат сериозно да обхванат в своите организации по възможност повече младежи и деца – цигани и да работят системно за тяхното комунистическо и трудово възпитание. Към всяка комсомолска и пионерска организация, където има циганско население трябва да се създаде широк актив от ентузиазирани и предани на социализма комсомолци и пионери – цигани.

Партийните, отечественофронтските и комсомолските организации и народните съвети трябва да обърнат особено внимание на правилното обучение и комунистическото възпитание на децата. Всички деца от цигански произход следва да се учат на общо основание в българските училища. Взискателността и грижите по отношение на обучението и възпитанието на циганските деца трябва да се повишават.

Секретариатът на ЦК на БКП обръща внимание, че работата сред циганското население е отговорна и постоянна задача на партийните комитети и организации, народните съвети, Отечествения фронт и ДКМС. Нейното успешно изпълнение изисква настойчивост, упоритост и постоянство, за да се преодолеят големите трудности по превъзпитанието на този слой от нашето население в здрав комунистически дух.

Необходимо е партийните комитети периодически да изслушват информации от комунистите, работещи в народните съвети и в другите организации по изпълнението на постановените задачи в постановлението на Министерския съвет.

Окръжните комитети на БКП в края на месец септември да изпратят в ЦК на БКП информация за работата сред циганското население.

ЦК на БКП призовава партийните комитети и организации, да се заемат сериозно с изпълнение постановлението на Министерския съвет, за да може в кратък срок да се приобщят напълно всички цигани към социалистическото строителство и да се превърнат те в съзнателни и пълноценни строители на социализма.

ЦК на БКП

ЦДА, 1Б, оп.8, а.е. 4946, л.41-47